

**Utwór konserwatorski
w polskim
prawie autorskim**

BIBLIOTEKA PRAWA
OCHRONY ZABYTKÓW

Redaktor serii
KAMIL ZEIDLER

Piotr Ślęzak

**Utwór konserwatorski
w polskim
prawie autorskim**

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2024

Stan prawny na dzień 15 lutego 2024 r.

Recenzent
Prof. dr hab. Jacek Sobczak

Redaktor Wydawnictwa
Agnieszka Kotwzan

Projekt okładki i stron tytułowych
Jan Rutka

Na okładce
Rekonstrukcja konserwatorska *Portretu Młodzieńca* Rafaela Santi,
Muzeum Czartoryskich w Puławach, fot. PAP/ Wojtek Jargito

Skład i łamanie
Łukasz Gwizdała

Wydanie publikacji dofinansowane przez Uniwersytet Śląski w Katowicach

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-623-4

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wykaz ważniejszych skrótów	9
Wprowadzenie	13
ROZDZIAŁ 1	
Ustalenia terminologiczne	19
Wstęp	19
1.1. Artefakt a dzieło sztuki	20
1.2. Dziedzictwo kultury	25
1.3. Zabytek	28
1.4. Sztuka współczesna	34
1.5. Wartościowanie dzieł sztuki	34
1.6. Utwór w rozumieniu prawa autorskiego	37
1.7. Zabiegi konserwatorskie	43
1.8. Konserwatorzy	45
ROZDZIAŁ 2	
Utwór konserwatorski	47
Wstęp	47
2.1. Efekt prac konserwatorskich jako utwór	48
2.1.1. Przesłanki pozwalające zaliczyć efekt prac konserwatorskich do kategorii utworów	48
2.1.2. Przejawy twórczości w utworze konserwatorskim	49

2.2. Warstwowy układ utworów w odrestaurowanym dziele sztuki	53
2.3. Opracowanie	53
2.4. Utwór inspirowany	60
2.5. Utwór samodzielny	63
2.6. Utwór z zapożyczeniami	66
2.7. Utwory połączone	71
2.8. Utwór współautorski	73
2.9. Utwór hybrydowy	77
2.10. Utwór pracowniczy	81

ROZDZIAŁ 3

Prawa autorskie do utworu konserwatorskiego	85
Wstęp	85
3.1. Prawa konserwatora jako twórcy utworu konserwatorskiego	86
3.1.1. Uwagi wprowadzające	86
3.1.2. Prawa osobiste konserwatora	88
3.1.2.1. Istota i treść osobistego prawa autorskiego	88
3.1.2.2. Prawo do autorstwa	95
3.1.2.3. Prawo do decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności.	101
3.1.2.4. Prawo do integralności	103
3.1.2.5. Prawo do rzetelnego wykorzystania	107
3.1.2.6. Prawo do nadzoru autorskiego	109
3.1.2.7. Prawo do dobrej sławy dzieła sztuki	110
3.1.3. Prawa majątkowe konserwatora	110
3.1.3.1. Istota i treść majątkowego prawa autorskiego	110
3.1.3.2. Pola eksploatacji.	114
3.1.3.3. Utrwalenie	116
3.1.3.4. Zwiłokrotnienie.	117
3.1.3.5. Wprowadzenie do obrotu	118
3.1.3.6. Wystawienie	119
3.1.3.7. Udostępnienie odnowionego dzieła sztuki w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w wybranym czasie i miejscu	120
3.2. Dozwolony użytek utworu konserwatorskiego	122
3.2.1. Istota dozwolonego użytku	122

3.2.2. Dozwolony użytek prywatny	123
3.2.3. Dozwolony użytek publiczny	125
3.2.3.1. Wystawianie utworów konserwatorskich w ramach dozwolonego użytku	125
3.2.3.2. Wirtualne muzea i galerie	127
3.2.3.3. Rozpowszechnianie odnowionych dzieł sztuki w encyklopediach i atlasach.	129
3.2.3.4. Dozwolony użytek w celach edukacyjnych i naukowych	130
3.2.3.5. Rozpowszechnianie odnowionych dzieł sztuki wystawionych na stałe na ogólnie dostępnych drogach, ulicach, placach lub w ogrodach.	133
3.2.3.6. Prawa autorskie pracodawcy	133

ROZDZIAŁ 4

Prawa do utworu konserwatorskiego

a prawa do utworu macierzystego	137
Wstęp	137
4.1. Prawa osobiste artysty a prawa konserwatora	138
4.1.1. Uwagi wprowadzające	138
4.1.2. Prawo artysty do autorstwa	141
4.1.3. Prawo artysty do decydowania o pierwszym udostępnieniu dzieła sztuki publiczności	141
4.1.4. Prawo artysty do poszanowania integralności dzieła sztuki	142
4.1.5. Prawo artysty do rzetelnego wykorzystania dzieła sztuki	147
4.1.6. Prawo artysty do nadzoru nad sposobem korzystania z dzieła sztuki	148
4.2. Prawa majątkowe artysty a prawa konserwatora	149
4.2.1. Efekt prac konserwatorskich jako odrębne pole eksploatacji	149
4.2.2. Czas ochrony praw autorskich	151
4.2.3. Dopuszczalność tworzenia utworu konserwatorskiego i rozpowszechniania za jego pośrednictwem utworu macierzystego	153
4.2.4. Dzieła sztuki w domenie publicznej	155

ROZDZIAŁ 5

Umowy prawa autorskiego dotyczące utworu konserwatorskiego	157
Wstęp	157
5.1. Pojęcie umów prawa autorskiego	160
5.2. Ogólne założenia umownego prawa autorskiego ograniczające swobodę umów	161
5.3. Zezwolenie twórcy utworu macierzystego na jego konserwację	168
5.4. Zobowiązanie twórcy utworu macierzystego do niewykonywania osobistego prawa autorskiego	170
5.5. Umowa z konserwatorem	171
Zakończenie	181
Źródła prawa	189
Orzecznictwo	191
Literatura	193